

Hastverk om hudens infektioner

Lawrence Charles Parish, Joseph A Witkowski, Snejna Vassileva. **Color atlas of cutaneous infections.** 177 sidor. Oxford: Blackwell Science, 1995. Pris £ 65. ISBN 0-86542-437-7.

Recensent: överläkare Anders Hallén, hudkliniken, Akademiska sjukhuset, Uppsala.

Tanken att göra en bildatlas över hudens infektioner är både närliggande och tilltalande. Förutom att det finns en hel grupp infektioner som hör hemma där, speglar huden flera generella infektioner med inte sällan diagnostiska manifestationer. Syfilis och tbc är de klassiska exemplen och HIV-infektionen den senaste.

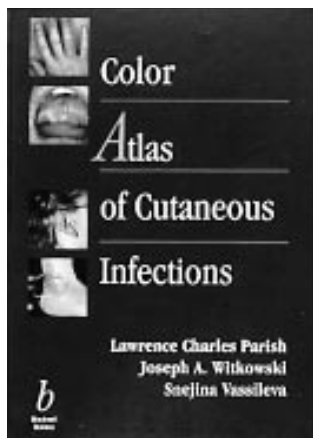
Problemet med denna bok är således inte uppslaget. Det aktuella området täcks också in. Tyvärr har författarna inte kunnat bestämma sig för att göra en atlas, utan försökt att samtidigt åstadkomma en lärobok. Sådant lyckas sällan och inte heller i detta fall. Texten blir inte minst i behandlingsavsnitten så komprimerad att en läsare utan egen kunskap om ämnet knappast kan få en användbar bild av kunskapsläget. De behandlingsanvisningar jag penetrerat är dessutom helt dominerade av amerikanska principer, som ofta skiljer sig från våra.

Små bilder

Att en hel del av utrymmet åtgår till för oss exotiska infektioner som t ex madurafot, rinosporidiod och sporotrikos är förklarligt med tanke på andra läsare. Men att detta som skall kallas atlas har ett så klen bildmaterial är obegripligt. Den genomgående bildstorleken är småttiga 46×71 mm. Med tanke på de enorma bildbanker som finns i USA är bildkvaliteten obegripligt låg; många bilder är även för en initierad betraktare »oläsbara».

När boken dessutom verkar slarvigt korrekturläst med enkla felstavningar och bildtexter som inte hör till angiven bild (som t ex en manlig perineum som uppges demonstrera vulvovaginal fluor) förstärks intrycket av hastverk.

Självfallet finns för specialisten enstaka bilder i denna bok som kan vara till glädje och bredden i sammanställningen

är i sig imponerande. Men det motiverar knappast ett inköp. För den dagliga verksamheten finns lika bra och bättre bildmaterial i speciallitteraturen och den egna bildbanken. Vårdcentralens bibliotek har större glädje av bilderna i t ex Rorsmans dermatologibok. •

Alkoholbruk och hälsa

Geir Riise, John Erik Berg, Jens Chr Bull Engelstad, Carl Ditlef Jacobsen, Bjørg N Sørensen, red. **Alkohol og helse – det bagatelliserte alvor.** 221 sidor. Oslo: Universitetsforlaget, 1995. Pris 245 nkr. ISBN 82-00-41575-9.

Recensent: med dr Jesper Persson, chefsöverläkare, medicinkliniken, Trelleborgs lasarett.

Denna bok försöker att i ett samlat perspektiv se de hälso-mässiga konsekvenserna av ett för stort alkoholbruk. De somatiska komplikationerna tar upp huvuddelen av innehållet, men även företagsmedicinska, psykosociala och lokal-alkoholpolitiska aspekter berörs. Ett flertal välkända norska läkare av olika specialiteter medverkar.

Läkarkårens kluvenhet

Boken är i första hand tänkt att användas i vidareutbildningen av läkare och annan sjukvårdspersonal som i sitt yrke kommer i kontakt med alkoholrelaterade problem. Och vem gör inte det? En amerikansk patolog har hävdats att al-

NYA BÖCKER

koholrelaterade skador kan finnas i alla organ utom i lederna och innerörat.

Titeln är väl vald. Den antyder den kluvenhet som läkarkåren i allmänhet känner inför alkoholfrågan. Även andra ställen i boken berör svårigheterna och den ofta förekommande motviljan hos oss läkare mot att ta upp konsumtionsfrågor hos patienter med ett riskabelt alkoholintag. Måna om att inte kränka patientens integritet avvaktar vi med att intervenera – tills alkoholkonsumtionen nått sådana proportioner att irreversibla alkoholrelaterade skador uppkommit. Och i detta skede görs också för lite aktiva insatser på grund av att behandlingsmöjligheterna ofta bedöms som små.

Alltså: en hög och hälsovådlig alkoholkonsumtion bagatelliseras ofta i början, och trots att behandlingsvinsterna vid tidig intervention är stora görs ingenting förrän sent i förloppet då prognosen drastiskt försämrats.

Enhetlig terminologi

Boken inleds med ett kapitel om begrepp och definitioner. En av dess största förtjänster är att texten har en enhetlig och precis terminologi. I inledningskapitlet ansluter man sig till WHO:s uppfattning om att termerna »alkoholrelaterade skador» och »alkoholberoende syndrom» bör användas. Beteckningar som »alkoholist», »missbrukare», »alkoholism» och liknande begrepp bör helst inte användas, eftersom de är oprecisa och värdeladdade.

Man lyckas på ett klart och elegant sätt gå igenom begreppsapparaten och den används därefter konsekvent i bokens alla kapitel. Detta medför en stringens i texten som förstärker bokens även i övrigt mycket vederhäftiga och sakliga innehåll. Trots det stora antalet författare (28) har redaktörerna därigenom skapat en enhetlighet i framställningen som är förtjänstfull.

Skador i olika organ

Huvuddelen av boken behandlar akuta och kroniska alkoholrelaterade skador i olika organsystem. Generellt sett har dessa avsnitt en mycket hög kvalitet och redovisar säkerställda och misstänkta alkoholeffekter på kroppen. Kapitlet om kardiologi, endokrinologi,

nutrition, hepatologi, diabetes och epilepsi är av hög klass och ger fullödlig information på ett begränsat utrymme.

Många relevanta och kliniskt viktiga men ändå förbisedda problem tas upp. Svårigheterna att diagnostisera Wernickes syndrom hos äldre och den ökade magnesiumutsöndringen i urin som medför ökad risk för arytmier och plötslig död diskuteras på ett förträffligt sätt.

Epidemiologiavsnittet är av stort värde och sammanfattar senare tids forskning både intresseväckande och lättfattligt. Däremot är några avsnitt lite väl magra och redovisar inte fullständigt dagens aktuella kunskap. Exempelvis är alkoholeffekterna på gastrointestinalkanalen och på pankreas knapphändig beskrivna och borde byggas ut i en eventuell senare upplaga. Detta bör förvisso delvis på den begränsade forskning som bedrivs inom det somatiska alkoholorområdet. Trots att alkoholskador är så vanliga fångar det alltför lite forskningsintresse; inom t ex hepatologin blev 6 000 artiklar om leversjukdomar publicerade 1993 men endast 46 handlade om alkoholrelaterade leverskador.

Senare tids forskning har övertygande visat att tidig diagnostik och behandling på ett avgörande sätt kan förbättra prognosen för dessa patienter. Det saknas i boken ett avsnitt som samlat behandlar de diagnostiska möjligheterna att tidigt påvisa överkonsumtion av alkohol. Vidare hade boken blivit mer komplett om ett kapitel om sekundärprevention funnits med. Med relativt små medel kan läkare inom de flesta specialiteter intervenera hos patienter som har eller löper risk att utveckla alkoholrelaterade skador. Metoder och tekniker för detta finns utvecklade och kunde gärna ha redovisats.

Boken påminner i sin uppläggning om Åke Nordéns »Alkohol som sjukdomsorsak» (Almqvist & Wiksell, 1990), som tyvärr är svåråtkomlig numera. Denna norska alkoholbok skulle efter smärre modifikationer avseende svenska förhållanden kunna användas som lärobok till läkare som planerar att bli specialister inom invärtesmedicin, kirurgi eller allmänmedicin. För denna grupp, och för dem som arbetar med patienter med alkoholberoende och/eller alkoholrelaterade skador, borde den kunskap som förmedlas i »Alkohol og helse» vara obligatorisk. •